



## KADRI SIMSON: Kuidas suvekuumuses hoida külma närvi



**SEE KÕIK ON JUBA OLNUD:** Riigikogu Keskerakonna fraktsiooni esimees Kadri Simson (*pildil*) kirjutab, et selle suve poliitikauudised Keskerakonna esimehe valimiste teemal meenutavad talle sarnaseid olukordi ajaloost, eriti aga 2003. aasta Riigikogu valimiste järgnenud lugupeetud, kuid pettunud keskerakondlaste väljaastumisi meedias. Pettunud oldi tookord sellepärast, et erakond valitsuses ei jätkanud. Foto isiklikust arhiivist

**Jälgides suviseid poliitikauudiseid Keskerakonna esimehe valimiste teemal tekib paratamatult pea iga päev tunne, et see kõik on juba olnud. Lausa mitu korda. Aga viimati ja kõige värvikamalt kaheksa aastat tagasi. Tänavuse ajastusega sarnaselt algas rahulolematute väljaastumine meedias kohe pärast 2003. aasta Riigikogu valimisi. Siis oli Keskerakonnas rida lugupeetud liikmeid, kes igal sammul rõhutasid oma eksministri staatust ning pettumust, et erakond valitsuses ei jätkanud.**

### KADRI SIMSON

Oli ka üleolek nende erakonnakaaslaste suhtes, kes valitsusest lahkumist piisavalt traagiliselt ei võtnud. Seda üleolekut näidati välja omade seas, aga

mõnel juhul kuulutati arvamused ka kogu ilmale. Nii teatas Robert Lepikson, et juhatuse liikmetel Jüri Ratasel ja Tarmo Lausingul pole õigust avaldada oma arvamust Riigikogus toimuva suhtes, sest nad

on rahva mandaadita; ning Enn Eesmaa ei sobi Riigikogu aseesimeheks, sest ta on kõigest Savisaare jänger.

### Augustis peetud Keskerakonna kongressil

astus erakonna esimehe kandidaadina üles Peeter Kreitzberg, kes väitis, et Savisaar esimehena tähendab isolatsiooni, aga tema seisab koostöö eest. Peeter Kreitzbergi rolliks Edgar Savisaare mantlipärijana oleks pingelõdvendus teiste parteidega, kuulutasid ajalehed.

Kui kongressil toetust ei saadud, siis jätkati muul viisil. Lepikson ja Soosaar otsisid lehekülje Postimehes ja tegid avaliku kirja, kus leidsid, et Keskerakonna esimees Edgar Savisaar peaks taanduma erakonna auesimeheks, sest kahe ameti – Tallinna linnapea ja erakonna esimehe – ühildamine käivad ühele inimesele üle jõu. Kirja autorid deklareerisid, et Keskerakonda ei võeta enam tõsiselt ning partei lootused moodustada edaspidi valitsus on muutunud kaduvvääkseks. Järgmise sammuna andis Keskerakonna siseopositsioon, mi-

da Kreitzberg iseloomustas „8 riigikogu liiget, kellest 7 on endised ministrid“ üle 10 punktist koosneva nõudmiste paketi, milles sooviti Savisaare ja Riigikogu fraktsiooni esimehe taandumist, „Kesknädala“ reformi ning põhikirja muutmist.

### Kõige selle mõjul langes avalikus arvamuses Keskerakonna toetus

ning me langesime Reformierakonna ja Res Publica järel kolmandateks. Sotsioloog Tõnis Saarts ennustas „Eesti Päe-

valehes“, et kui mässulise tiiva juhtfiguurid erakonnast välja visatakse või ise lahkuvad, kaotab Keskerakond koos nendega märkimisväärse osa valijatest ning võibki edaspidi jääda 13–16 protsendi parteiks. Minul toonase peasekretärina ei jäänud muud üle, kui avaldada kahetsust, et nii toetuse kui ka erakonnasisese meeleolu languse põhjuseks on erakonnaliikmed ise.

Loe edasi lk 4-5



## Juhtkiri

## Meedial on, millest rääkida



TAAVI PUKK

Keskerakonna pressiesindaja

Ajakirjanduses kasutatav mõiste "hapukurgihooaeg" tähendab üldjoontes seda, et uudiskünnis on võrdlemisi madalaks lastud ning avaldamist leiavad ka seesugused uudised, mis võib olla esmapilgul väga suurt väärtust ei oma. Enamasti tuleb mõiste käbele suvel, kuid ka jõulude ja aastavahetuse paiku – siis, kui inimesed puhkavad ning justkui mitte midagi ei juhtu. Praegune suvi on aga ka kujunenud ka uudistejanustele inimestele küllaltki lahkeks, sest poliitika ja poliitikud pakuvad hetkel piisavalt kõneainet.

Niisiis peaks kõigil ajakirjanikel sel suvel olema, millest kirjutada. Praktiselt klassikaks on kujunenud vähemalt ühel-kahel meediaväljaandel kord aastas küsida, mida need Riigikogu liikmed suvel ikka teevad. Iseenesest õigustatud küsimus, rahvas peabki teadma, kus nende saadikud on ja mil viisil täpselt see rahva esindamise töö käib. Tänavu aga saab lisaks parlamendiliikmete suvisele graafikule üht-teist kuulda nii presidendivalimistest kui ka erakondade siseelust.

Juba vähem kui kolme nädala pärast, 29. augustil koguneb Riigikogu erakorralisele istungile, et valida Eestile järgmiseks viieks aastaks riigipea. Otsust, kas valitakse kohe jätkama praegune president või antakse võimalus uuele tegijale, pole enam kaua oodata. Arvestades, et selle olulise valiku langetamiseni ei ole kuigi palju aega, on mõneti kummaline ajakirjanike suhteline leigus presidendivalimiste teema vastu.

**KESKMÖTE: Kui huvi suurenemine Keskerakonna vastu lähenevat kongressi arvestades oli ette aimata, siis IRL-i sisetülide jõudmine meediasse tuli paljudele ootamatult.**

Tõepoolest toimuvad ju valimised – meil on kaks kandidaati, mõlemad tuntud poliitikud oma tugevuse ja nõrkustega. Ilmselt on väheses huvis oma roll kolme erakonna avalikult võetud seisukohas toetamaks praeguse presidendi jätkamist. Mõnevõrra tormilisi reaktsioone sai teise kandidaadi avalikuks tulekul kuulda küll, kuid ometigi pole veel tekkinud seda põnevust ja särtsu, mis peaks saatma presidendivalimiste eelseid nädalaid.

Tõsi – viimase aja uudisvoole ei saa passiivset olekut kuidagi süüks panna, vastupidi, ollakse väga aktiivsed. Nimelt tegeldakse põhjaliku analüüsiga erakondade siseelu teemadel.

Neljast Riigikogus esindatud erakonnast on tähelepanu keskpunkti tõusnud Isamaa ja Res Publica Liit (IRL) ning Keskerakond. Kui huvi suurenemine Keskerakonna vastu lähenevat kongressi arvestades oli ette aimata, siis IRL-i sisetülide jõudmine meediasse tuli ilmselt paljudele ootamatuna, sealhulgas IRLi liikmetele endile. Aga eks nende 13. augustil toimuv erakorraline suurkogu toob selgust.

Vaatamata presidendivalimistele ja valitsusparteist avalikkuse ette jõudnud sisekemplustele ei saa Eesti meedia siiski läbi Keskerakonnata. Lähenevat XIII kongressi kajastatakse pea iga nurga alt ning tähelepanu vaibumist pole kindlasti mõtet oodata.

Uudisnupud, intervjuud, arvamused, juhtkirjad – väga suurel hulgal ja pidevalt pühendatakse ruumi mõtisklustele, mil viisil ja kelle juhtimisel peaks Keskerakond edasi minema. Suur meedia huvi annab tahes-tahtmata võimaluse lisaks Keskerakonna liikmetele asjale kaasa elada kõigil soovijatel. Ja kaasamõtlemine on ju igati tervitatav.

Meedial on sel suvel, millest rääkida. Küsimus seisneb vaid selles, millele ja kellele rohkem tähelepanu pöörata. Räägime siis nii, et kõigil oleks võimalik kaasa mõelda.

## KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn, Toom-Rüütli 3/5

Tellimine ja levi: 6 177 717

Peatoimetaja Urmi Reinde urmi@kesknadal.ee 6 274 583

Poliitikatoimetaja Ivori Vee ivari@kesknadal.ee 6 274 573

Uudistejuht Indrek Veiserik indrek@kesknadal.ee 6 274 571

Toimetaja Tiit Maksim tiit@kesknadal.ee

Toimetuse käsikirju ei tagasta. Kesknädalas ilmunud artiklid väljendavad nende autorite arvamust, mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Levi AS Express Post ja AS Eesti Post.  
Lehte kirjastab MTÜ Vaba Ajakirjandus

## NÄDALA NUPUD

## Karilaid: Viisitamm ja Kaljuvee, loobuge halvustavast stiilist!

Keskerakonna Läänemaa piirkonna esimees Jaanus Karilaid teatas Kesknädalale, et ta oli suhelnud ühe reformierakondlasest Riigikogu liikmaga, kes olnud siiralt kahjurõõmus, et Lembit Kaljuvee (*pildil paremal*) ja Mart Viisitamm (*pildil vasakul*) räägivad avalikult Keskerakonnast halvustavas stiilis. Karilaid väitnud vastu, et Keskis on täna piisavalt jõudu, et jätkata peale 27. augusti kongressi juhtiva opositsioonijõuna.

„Kui Mart Viisitamm esitas esimesena Jüri Ratase kandidatuuri erakonna esimehe kohale, siis oleks ta pidanud lugema ka oma kandidaadi seisukohti. Ratasel on must-valgel kirjas, kus ta kindlalt loobumist halvustavast stiilist. See on ilus ja väärt põhimõte!“, kiidab Karilaid.

„Poliitika on sõda, kus tuleb oma valijate nimel tulise võidelda oma poliitiliste konkurentidega. Omaenda valijate esindajatega võitlemine on poliitiline enesetapp. Praegu on osa keskerakondlastest erinevatel motiividel suunanud oma rusikad meeskonna-kaaslaste poole. Hoidkem oma emotsioonid vaos ja ärgem laskem Delfi poliitikaanidel Keskerakonna hingejõudu kärpida! See ei ole Keskerakonna huvides.“

Karilaid meenutab, et Viisitamm ja Kaljuvee peaksid teadma,

kelle huvides Keskerakonna nõrgestamine käib. „Olgem ausad, meie erakonna 26 mandaati Riigikogus ja absoluutne võim Tallinnas on pinnuks nii Reformile kui ka SDE-le ja IRLile.“

Karilaidi sõnul toimub juba praegu 2013. aasta kohalike omavalitsuste valimise kampaania, kus „Eesti Päevaleht“ raiub positiivset ruumi SDE-le ja IRL-ile ning Postimees Reformierakonnale. „Jätkugu meil tarkust mitte ise veel kodusõtta laskuda! Rääkigem omavahel viisakalt“, kutsus Karilaid erakonnakaaslasti üles rahumeelsusele. „Keskerakonna materdamine ning meie enda inimeste märgistamine jüngriteks ja õilsateks rüütlikeks on silmakirjalik ja kahjustab KE sisemist mainet – ja see viimane on välisest mainest tähtsamgi,“ arvab Karilaid.

Lõpetuseks annab Jaanus Mardile ja Lembitule hüva nõu, tehes seda Kesknädala kaudu, nagu nemad teevad seda poliitilistele vastastele kuuluv meedia kaudu: „Keskerakonna mainet aitaks parandada see, kui üks teist tegeleks Pärnu kui Keskerakonna poolt pankrotti viidud linna maine parandamisega ja teine tegeleks jüulisemalt Ida-Virumaa maavarade kasutamisega põhiseaduse kohaselt. Siis tuleks ka rohkem valijad meie juurde tagasi,“ lisas Karilaid.



„Jutud Keskerakonna hingedest on väga ühe nurga alt vaadatud. Võime tuua mitmeid näiteid teemadest, mis tõstatati

## Reps: Savisaare väljavahetamise ülespuhumine varjutab presidendivalimised

Keskerakonna poliitiline sekretär Mailis Reps (*pildil*) ütles, et jutud vajadusest Savisaare välja vahetada on peale surutud väljastpoolt erakonda ning kannavad selgelt Reformierakonna huve.

„Hetkel kui on lähenemas riigi esimese mehe – presidendi – valimised, siis kipub enamik meediast tegelema vaid Keskerakonna esimehe ja läheneva kongressiga. Tekib küsimus, kas presidendivalimised pole siis piisavalt päevakajalised?“ küsis Reps. „Mitu meediakanalit üritavad tähelepanu keskmesse tõsta vaid Keskerakonda ning erinevaid inimesi provotseerides kõigile selgitada, kui oluline on Savisaare väljavahetamine. Põhjus on lihtne: Reformierakond vajab, et Keskerakond kaotaks tugeva esimehe. Seeläbi kaoks tugev opositsioon ning loodaks soodne vene erakonna tekkeks, kordas Reps teemat, mida ta pikemalt avas 3. augusti Kesknädalas.

„Jutud Keskerakonna isolatsioonist on väga ühe nurga alt vaadatud. Võime tuua mitmeid näiteid teemadest, mis tõstatati



ühiskonnas vaid seetõttu, et Keskerakond nendega aktiivselt tegeles, näiteks põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse 700 opositsiooni tehtud parandust praktiliselt kirjutasid seaduse ümber. Pidevalt juhtisime tähelepanu tööpuudusele, väljarändele ja hinnatõusudele – valitsus aga raius kui rauda, et midagi sellist pole. Pärast valimisi hakati tunnistama, et probleeme siiski leidub. Kui opositsioon pole oluline ja on isolatsioonis, siis miks Keskerakonnast ja tema tõstatatud teemadest nii palju räägitakse?“, pärib Reps. Tema sõnul on hoopis ohtlikum see, kui püütakse iga hinna eest punnitades valitsusse pääseda, sest siis on vähe ruumi läbirääkimisteks ja ollakse kergelt valmis loobuma oma ideedest ja põhimõtetest.

„Vastupidi, Keskerakond on praegu kõige rahulikum erakond – 23 piirkonda 27st on teatanud, et soovivad praeguse esimehe jätkamist. Mingist viimsest võitlusest ei saa kuidagi juttu olla,“ lõpetas Reps.

## HIIBUSE NÄDAL

ET ELEKTRI EEST TASUMISEGA  
KUIDAGI TOIME TULLA, KASUTAN  
VOOLU NII VÄHE KUI VÕIMALIK...

EESTI ENERGIA JA MAJANDUSMINISTEERIUMI JUHTKONNA SOOVI-  
TUS MAJANDUSRASKUSTES OLEVATELE TARBIJATELE.



## Liik vormistati ajutiselt teisele tööle

**Kaitseuringute Keskuse büroojuht omastas riigi raha üle 15 euro (235 000 eek)**

Eelmisel nädalal lipsas meediast läbi uudis, et Kadri Liik (pildil) lahkub kaitseuringute keskuse juhi kohalt ja jätkab teadurina, keskuse uueks juhiks saab senine keskuse teadur Martin Hurt.

### KESKNÄDAL

Liik on tunnistanud, et tema eemaldumine keskuse juhi ametist on seotud sellega, et keskuse endine büroojuht kuritarvitas keskuse raha. Väidetavalt maksnud keskuse (mis on Kaitseministeriumi loodud sihtasutus) endine büroojuht Leelet Nellis 2010. aastal oma isiklike reiseid jm kulusid keskuse vahenditega suurusjärgus 15 000 eurot (235 000 krooni) või isegi rohkem.



Kuid pealtnäha justkui taandumisele vaatamata säilitas Liik keskuses kõik sisulised positsioonid: Meri-nimelise konverentsi peakorraldamise ning Kuku raadio igapäevase saate „Välismääraja“ – need on keskuse peamised, et mitte öelda ainsad väljapoole nähtavad tegevused. St, mingit sisulist vastutust Liik tema poolt tööle võetud ja talle allunud büroojuhi kuritarvituste eest ei kannan.

Avalikkusele (sh eriti rahvusvahelisele publikule) antakse signaal, et asutuse juhi maine talle alluva raha kuritarvitamise eest ei kannata. Vastutus piirdub tehnilise manöövriga, täpselt nii nagu sageli juhtub riikides, kellel Kadri Liigi gospel kõige rohkem vastandub.

Martin Hurt pandi sitz-juhatajaks (avalikkusele rohkem tuntud kui Kaitseministeriumi endine samba-ala asekanter), tolmu langedes võivad juba järgmise Meri konverentsi ajal olla Liigil kõik pagunid jälle õlgadel. Vangerduste käigus võiks Kesknädal olla imestunud, kui töökohta ei leiaks tööta jäänud „kampsun“ Mart Nutt. Aga see otsus tehakse IRL-i parteiis.

Ja veel. Uudistes räägitakse ainult büroojuhi isiklikest kuritarvitustest. Aga büroo asumine Tallinna ühel kalleimal rendipinnal, mis kuulub Res Publica omanikule Hans Luigele, on talutatav korruptsioon (HHLI enda terminit pruukides).

Keskuse koduleheküljel on Kadri Liik 9. augustil endiselt märgitud kui juhataja. Büroojuhatajaks on aga juba keegi Natalja Hartšenko. Kuigi kodulehel on arvamusi, uudiseid ja kommentaare igalt alalt, sh isegi ühe-kandidaadiga-presidendi valimise erilistest demokraatlikkusest (autor Iivi Masso), siis mingit infot kuritarvituste kohta ja isegi mitte keskuse juhi ametist taandumisest sealt veel 9. augustil Kn ei leidnud, kuigi nõukogu rahuldab Liigi vormilise tagasisaamisavalduse 5. augustil.

# Eesti Energia! Rahvas pole sinu pangaautomaat!

**Keskerakonna Noortekogu korraldas 4. augustil elektri hinnatõusu vastase meeleavalduse, mis tõi Eesti Energia peakontori ette Tallinnas Kadaka puistes teel ligi 100 inimest.**

Kesknõored ootasid meeleavaldusel Eesti Energia juhtidelt silmast silma konstruktiivset arutelu tarbijatele muretegevate küsimuste üle. Kahjuks jättis noorte kokkukutsutud miiting energiamonopoli juhi Sandor Liive ja IRL-i majandusminister Juhan Partsi külmaks, kuna keegi ei tulnud maja ette kogunenud rahvaga otse kohtuma ega meeleavaldajale selgitusi jagama.

Kesknõorte juhi Jaanus Riibe sõnul on minister Partsil aeg lõpetada silmakirjalikkus ja teesklus, nagu võitleks ta elektri hinnatõusu vastu.

„Me nõuame valitsuselt konkreetseid samme elektri hinnatõusu peatamiseks. Monooolsel firmal on aeg lõpetada suhtumine rahvasse kui pangaautomaati, lüpskes kodanikke väljamõeldud investeeringute ja riigieelarveaukude katteks,“ lausub Riibe.

Lisaks kesknõortele sadakond inimest kokku toonud elektri hinnatõusu vastasel meeleavaldusel osalesid ka mõned Riigikogu liikmed ja Lilleküla Seltsi esindajad.

Jaanus Riibe kinnitas, et kindlasti jätkab Keskerakonna noortekogu võitlust elektri edasise hinnatõusu vastu, ja et oodata on ka järgnevat aktsiooni.

**Kn**



**ÜLE HULGA AJA AVALDATI KA EESTIS MEELT: Loosungitega „Liive, kas sa tead, mis on elekter?“, „Peatage hinnatõus!“, „Kellele kuulub Eesti Energia?“ jmt avaldasid kesknõored meelt Eesti Energia peahoone ees elektri hinna galopeeriva tõusu vastu. Ja lubasid võitlust hinnatõusuga jätkata, kui minister Juhan Partsi ja eesti rahvale kuuluva energiamonopoli juht Sandor Liive inimeste rahulolematust kuulda ei võta.**

**TOETAVAD: Riigikogu liige Lauri Laasi (vasakul) ja Keskerakonna noortekogu peasekretär Tõnis Mölder.**

Fotod kesknõorte kodulehelt



## Kesknaised suunavad tähelepanu vaestele peredele ja naiste ebavõrdsusele

**Keskerakonna naiskogu KENA kogunes 6. augustil Setumaal, Obinitsas. Arutlesime tehtu ja tegemata üle ja poliitilise elu-olu üle üldse. Osavõtjaid oli ligi 40, sh tipptegijad Siiri Oviir, Inara Luigas, Marika Tuus-Laul, Ester Tuiksoo.**

**HELI RAEVALD**  
Keskerakonna naiskogu KENA president

Aasta jooksul on naiskogu juhatus regulaarselt kokku saanud, aga klubide naistel suuremat ühiskogunemist pole olnud. Kahju, et tänavu ei toimunud ka erakonna ühiseid suvepäevi. Suuremad KENA üritused on olnud osalemine messil „Laps ja Pere“ ning valimised. Oma panuse andsime valimisplatvormi väljatöötamisele. Meie üht tähtsamat ettepanekut – koolieelsete lasteasutuste ja gümnaasiumiõpilaste tasuta toit – on Keskerakonna Riigikogu fraktsioon eelõuna püüdnud seaduseks

muuta. Esimesel lugemisel Riigikogus leidis see ka toetust. Kui eelnõu edasine käik positiivselt edeneb, võime öelda, et oleme laste ja perede heaks midagi suurt ära teinud. Koalitsiooniparteid peaksid ju mõistma, kui vaeses olukorras paljud meie lapsed kasvavad ja mis on reaalne abi peredele raskel ajal.

### Meeletud hinnad

Tohutu probleem on meeletu kiirusega kerkivad hinnad. Siiri Oviir, Marika Tuus-Laul jmt on pidevalt tähelepanu juhtinud toiduainete kõrgele käibemaksule. Alandades käibemaksu, saaksime mingitki moodi hindu reguleerida.



**SETUMAA PEALINN: Heli Raevald (paremalt teine) koos setudega Obinitsas. Arhiivifoto**

Euroopa Liit on andnud välja direktiivid, mis võimaldavad liikmesriikidel diferentseerida käibemaksu. Meie EL-le meeldida püüdev valitsus ei leia võimalust oma kõige vaesema

rahva jaoks maksukoormust leevendada. Võib-olla tuleb ka naiskogul tänavale tulla, et probleemi tõsisemalt valitsuseni jõuaks? Tunnustame ja toetame kesknõori elektri hinna tõu-

sule tähelepanu juhtimise eest!

### Naiste palk meeste omast väiksem

Siiri Oviiri kõneles erinevustest meeste- ja naiste töö tasustamisel. Paljude jaoks ei ole olnud see tähtis, kuid faktid on masendavad. Eestis erineb meeste ja naiste palk ligi 30,9% meeste kasuks. Sama tööd tehke makstakse meestele küll lisatasusid, küll lihtsalt väärustatakse meestöötajat rohkem kui naistöötajat. Samas on naiste haridustase kõrgem. Madala vanemahüvitise maksimumine emale, kelle palk on madalam, on ilmselge sooline ebavõrdsus. Ka töötasust sõltuv vanaduspension põlistab naiste vaesuse vanaduses. Selline sooline ebavõrdsus iseloomustab meid Euroopa mõistes pidurdunud ja mahaäänunud riigina. Sõna võtsid veel Pärnu ja Võru

klubi liikmed, Ülle Juht Valgamaalt, Ester Tuiksoo, Inara Luigas. Suurtänu kõigile heade mõtete ning teemade püstitamise eest!

### Savisaar jäägu KE esimeheks!

KENA juhatus võttis vastu ka otsuseid seoses saabuva Keskerakonna kongressiga. Enamuse poolthäältega leidis erakonna esimehe kandidaadina toetust Edgar Savisaar. Kuna KENA n-õ tugiisikuteks valiti möödunud aastal riigikogulased Jüri Ratas ja Inara Luigas, kuulub naiskogu liikmete toetus ka neile. Erakonna juhatuse liikmekandidaatideks esitati Inara Luigas, Marika Tuus-Laul, Ülle Juht, Helmut Hallemaa, Kadri Simson, Heli Raevald. Soovin jätkuvalt kõigile ühist meelt ja tarku otsuseid, kohtumiseni 27. augustil!



## Boroditš: Olen ühtse ja tugeva Keskerakonna poolt!

Kesknädala küsimustele vastab Riigikogu liige, endine Tallinna aselinnapea Deniss Boroditš

**Kuidas hindate Eesti poliitika olukorda suvel 2011? Kas annaksite oma hinnangu Reformierakonna, isamaalaste-respublikaanide ja sotside „tervislikule“ seisundile? Kuidas nendega võrreldes tundub Keskerakonna tervis?**

Et märtsis olid Riigikogu valimised, kosuvad erakonnad suvel raskes valimiskampaaniast. Tööd alustas uus valitsus, kel suvel sai täis 100 päeva.

Raske on kommenteerida teiste erakondade asju. Ma ei tea ju täpselt, milline nende tervislik seisukord või hingeelu on. Aga isiklik arvamus on mul muidugi olemas!

Reformierakonna puhul tundub, et nende siseelu on korras. Sellest

räägivad valimis-

võit ja varasemast

parem tulemus va-

limistel, erakond

on jätkuvalt juhtiv

partner valitsuses;

enne valimisi

püstitatud ees-

märgid on täidetud.

Mis puudutab

SDE-d, siis näib, et

nemad on ka rahul.

Nad peaaegu

kahekordistasid

oma esinduse

Riigikogus. Jah,

nad ei ole küll va-

litsuses, kuid ma kuulen

siit-sealt, et neil on

vägagi ambitsioonikad

tulevikuplaanid. Tehakse

kõvasti tööd, et järgmistel

kohalike omavalitsuste

valimistel kindlustada

endale kohad omavalitsus-

tes. Juba praegu

töötatakse valijatega, et

võita järgmised

Riigikogu valimised.

IRL-i üle saab otsustada

vaid ajakirjanduse

põhjal. Tundub, et

erakonnas on teatud

tervisehädad.

Probleemid tekki-

samaa ja Res Publica

ühine-

misel. Rahulolematust

näitab üles isamaalaste

nn “kampsunite”

leer, sest respublikaanid

on saanud

täieliku kontrolli

IRL-i üle. Vanad

isamaalased on

juhtimisest

praktiliselt kõrvaldatud.

Loomulikult

on isamaalaste

rahulolematust

õigustatud. Arvan,

et viimane

tilk oli Lukase

ilmajätmine

ministri-

portfellist. Kuigi

Laar on praegu

veel erakonna

esi- mees ja

minister, on

juhtimine

ikkagi “äraost-

matute”

käes. Tundub,

et paari



„Just meie erakond ja erakonna juhtkond on alati seisnud kõigi Eestis elavate inimeste eest, vahet tegemata, milline on nende kodune keel.”

Teie kohta on öeldud, et olete justkui Savisaare vastaste leeris. Kas teid on õigesti tõlgendatud? Kui seda on tehtud kunstlikult, kas samamoodi kunstlikult on tekitatud ka teised Savisaare oponendid? Millised võivad olla nende inimeste motiivid?

Kui keegi tõlgendab mind Edgari vastasena, siis tõlgendab ta seda vastavalt oma rikutusele ja ka vastavalt sellele, mida ta kuulda tahab. Ma pole kunagi olnud ega ole ka praegu Savisaare vastane. Me oleme temaga neli aastat Tallinna Linnavalitsuses koos töötanud, minu meelest sujus koostöö väga hästi.

Kuid kõige kurvem on see, et nn vastased/vaenlased mõeldakse välja erakonna sees. Minu meelest need inimesed, kes mõtleavad igasuguseid vastuseid ise välja, ei ole huvitatud tugevast ja ühtsest Keskerakonnast, vaid selle lõhkumisest ja hääbumisest.

**Kas Teile tuli üllatusena, et Jüri Ratas kandideerib erakonna esimeheks? Kuidas hindate Ratas kui poliitikut?**

Jüri Ratasest on ammu räägitud, et temast võib kunagi saada uus erakonna esimees. Tegu on ju ühe Keskerakonna

liidriga, kellel on juhtimiskogemus Tallinna linnast ja Riigikogu juhatusest. Ratas on olnud mitu koosseisu erakonna juhatuses. Ta on inimene, keda hinnatakse nii erakonnas kui väljaspool.

Valimistulemused näitavad, et tal on ka tugev valijate toetus.

Kui meenutada Keskerakonna ajalugu, siis on meil varemgi olnud mitu kandidaati esimehe kohale, nt Peeter Kreitzberg, Andra Veidemann või Kalev Kallo. Hea, et esimehe kohale on kaks kandidaati, on tekkinud debati, erinevad nägemused.

**Olete rohkem tuntud vene elanikkonna hulgas. Kuidas vene valijad võivad suhtuda Savisaare või Ratas kandidatuuri?**

Mina ei hakkaks eraldama Savisaart Ratasest ja vastupidi. Me ei räägi ju sellest, kes peaks erakonnas jääma ning kes mitte. Tegu on mõlema tubli keskerakondlasega, kes esindavad erakonna maailmavaadet. Just meie erakond ja erakonna juhtkond on alati seisnud kõigi Eestis elavate inimeste eest, vahet tegemata, milline on nende kodune keel. Olen kindel, et Keskerakond seisab nende väärtuste eest ka tulevikus ning mis kõige tähtsam, saab neid ka ellu viia.

**Teid on tihedalt seotud kirikuraha skandaaliga. Kas siis Savisaar küsis või ei küsinud raha erakonnale?**

Siin pikka vastust ei ole. Esitasin oma seisukoha kindlalt ja põhjalikult juba siis, kui need teemad üleval olid. Lisada mul midagi ole. Kinnitan veel kord, et mina ei ole osalenud väidetavatel erakonnatoetuse kõnelustel ei Venemaa ega ühegi teise riigi esindajatega. Seega ei ole mul midagi rohkem kommenteerida.

**Mida arvate Indrek Tarandist, kas temast võiks tulla hea president?**

Kuna ma teda isiklikult ei tunne, on mul väga raske anda hinnanguid. Mul on muidugi avalikkusest temast arvamus kujunenud. Keskerakond on Tarandi oma volikogu otsusega kinnitanud presidendikandidaadiks ja 29. augustil paistab, kas president valitakse Riigikogus või läheb valimine valijameeste kogusse.

**Miks teie meelest juhtus Norras see, mis juhtus? Kas Eestis võib midagi sarnast toimuda – on ju meilgi palju isehakanud “filosoofe” ja tigeidaid inimesi?**

Norra juhtum on väga valus – mitte ainult norralastele. Kogu maailm on šokis koos norralastega. Mõtlemiskoht on siin muidugi igal riigil.

Intervjuu ja foto IVARI VEE

## Reformi ja IRL-i väike või

Edgar Savisaare

**Presidendivalimised lähenevad kuidagi kahtlaselt vaikselt. Kuidas Teie määratlete Keskerakonna eesmärki eelseisvatel presidendivalimistel?**

Lühidalt öeldes – taastada elu võimalikkus omavalitsustes, eeskätt maal. Näete küll, kuidas vaikselt on kadunud poed ja postkontorid, koolid ja lasteaiad, külateede remontimine ja bussiliinid. Omavalitsuste elarveid on julmalt kärbitud ja isegi kui osa sellest tagastatakse, on tegu vaid näilikkusega. Meie näeme, et see valitsus on ennast ammendanud, ta ei suuda enam lahendada inimeste probleeme. Valitseda aga tahavad reformistid ikka edasi. Selleks ongi neile vaja tüli Keskerakonna ümber üles puhuda, et oma vastuolusid varjutada. Nad ei ohja hinnatõusu, ei suuda töökohti juurde luua ega väljarännet leevendada. Selle asemel unistavad nad väikesest võidukast sõjast Keskerakonnaga, mille kaela kõik võiks ajada. Meie oleme kõigile neile probleemidele oma eelnoudega lahendusi pakkunud, aga meid ei soovita kuulda võtta.

**Paljud inimesed, ka Keskerakonna sees, on sel suvel imestusega küsinud – miks ikkagi oli Keskerakonnal vaja presidendiks esitada just Indrek Tarand?**

Me nägime, et valitsusparteid lootsid presidendi tagatoas ära valida. Meie püüame seda vältida ja viia valimised laiemale pinnale – valijameeste kogusse, kus ka omavalitsustel on oma hääl. Usume, et siis ei saa Reformierakond ja IRL omavalitsuste peale enam vilistada, vaid on sunnitud ka rahvaga rohkem arvestama. Indrek Tarandil peaks olema head võimalused seda eesmärki täita.

**Mida valitsusparteid soovivad peale „väikese võiduka**

**sõja“ Keskerakonna vastu?** Soovivad teenida palju raha, mis muud! Mäletate, kuidas aastaid tagasi püüti maha müüa Narva elektrijaamu ja Ida-Virumaa põlevkivikavandusi? Kõik kordub, aga seekord ei ole meile abiks Rahvaliitu, peame üksi rindet hoidma. Kõik on selleks valmis pandud, et müükidega kiiret raha teenida. Taavi Veskimägi on pandud juhtima Eleringi, et elektriliinid „huugama“ panna. Heiki Kranich juhib Eesti Lotot ja Meelis Atonen Eesti Posti. Tegu on firmadega, kes munevad riigile kuldmine, aga nüüd äkki tahetakse neist lahti saada. Lõpuks see viib niikaugele, kus maale enam posti ei veetagi, igäüks tulgu oma kirjadele Tartusse või Tallinnasse järele.

**Loodame, et nii hulluks ikka asjad ei lähe! Mida näiteks valija veel peaks tähele panema viimase aja poliitilistest suundumustest?**

Muidugi tahetakse jätkata kingituste tegemist kõige rikkamatele, aga need kingitused peame me ühiselt kinni maksma. Nende kingituste all pean silmas kõigepealt kodumaa maamaksust loobumist, millest kortermajade elanikud ei võida midagi, aga elektrienergia tõusuga korjatakse ka neilt raha ära. Teada on, et 1. jaanuarist 2013 tõuseb elektri hind 33-40 protsenti. Valitsus väidab, et nemad ei saa selle suhtes midagi teha. Saaksid küll – nad võiksid vähendada käibemaksu, võrgutasusid jne, aga nad ei kavatse seda teha, sest kellegi arvelt on vaja kodumaa maamaksu vähendamise kinni maksta. Teine kingitus kõige rikkamatele on tulumaksu vähendamine ühe protsendi võrra alates 2015. aastast. Inimesed, kes saavad miinimumpalka, ei võida sellest peaaegu midagi; kõrgepalgalised aga võivad väga palju. Kolmas kingitus on emapalga

järjekindel kasv, mille juures justkui unustatakse, et lasterahad ei ole ligi kümme aastat suurenenud. Emapalga kasvust võidab alla tuhande inimese aastas, ülejäänud aga peavad selle raha kinni maksma.

**Kuidas otsida väljapääsu sellest olukorrast?**

Kõigepealt on vaja sidet nende inimestega, kes Eestist lahkuvad. Soovime, et nad meie elu ikka kaasa elaksid. Ära läheb paljuski hakkaja ja protestihimuline rahvas. Osa lööb Eestile tõesti käega. Aga osa paneb ka seda tähele, kuidas Euroopas elatakse ja mille eest seistakse. Nad saavad aru, et meile siin aetakse mingit mulli, et kui halb on astmeline tulumaks jne.

**Inimesed proovivad omal nahal ära ja oskavad siis järeldusi teha?**

Tegelikult lahkutakse ju Eestist just nendes maadesse, kus ongi astmeline tulumaks ja kus toetatakse inimesi sotsiaalselt. Minnakse Soome, Iirimaa (kus pidi Eesti media jutu järgi olema majanduslikult lausa õudne!), Hispaaniasse, mis olevat kokku varisemas. Tavaline korralik tööinimene näeb, et Eestis tal paremat põlve ei ole lootat ning läheb minema. Meie tahame, et inimene saaks üle lootusetusest, nagu poleks tal võimalik oma kodumaal midagi muuta.

**Kodumaal ei saa ju midagi muuta, kui e-valimiste puhul püsib kahtlus, et need ei too kaasa legitiimset valitsust?**

E-valimiste probleem tulebki rahvusvaheliselt püstitada. Eesti kohtud ei taha sellega tegeleda, mis näitab nende sõltuvust e-valimisi ülistavast Reformierakonnast ja selle satelliitidest. Mitte ükski maailma riik peale meie e-valimisi ei rakenda. Ameerika spetsialistid on meile nüüd

## SIMSON: Kuidas suvekuumuse

Algus esilehel

Aga kui need isikutevahelised probleemid ära lahendame, küll siis ka meie toetus tavapärase 20 protsendi juurde tagasi tõuseb, julgesin ennustada.

**Tüli kulminatsiooniks**

ei saanud mitte kümnekonna liikme lahkumine Keskerakonnast, vaid Peeter Kreitzbergi naasmine Tallinna linnavolikokku, kus ta aitas koos faktulinite ja didenkodega umbusaldada Savisaart Tallinna linnapeana ja luua Reformierakonna, Res Publica ja Rahvaliidu koalitsiooni. See ei

püsinud kevadenigi. Samuti ebaõnnestus Riigikogu saali nn aknaaluste soov teha vikerkaarevalitsus, mis ühendaks kõik väikesed ja jätkaks kõrvalekaks valimised võitnud jõudu. Kreitzberg soovis selles liidus Riigikogu esimeheks saada. Läks aga vaatamata lahkumist varjutanud jutule teisiti, uuel kevadel sai hoopis Keskerakond tagasi valitsemisvastutust kandma nii Tallinnas kui ka vabariigi valitsuses.

**Kõik kordub taas.**

Ka täna on 10punktiline nõudmiste pakett, mille teemal andis paremale ja vasemale intervju

juusid Mart Viisitamm. On tulnud välja üleolevate seisukohtadega, et Savisaare meeskonnas pole mõtlemisvõimelisi inimesi, sest kõik targad on tema vastu.

On räägitud isolatsioonist ja võimatusest, et Savisaare juhtimisel veel kunagi valitsusse saadaks. Kõige lõpuks on Ain Seppik läbi lilled hirmutanud, et tema võimuses linnavolinikuna on kõige ebameeldivamal moel faktulini pändi meeldetuletamine.

**Kes sellest võidab?**

Aeg näitas, et suurimad rüüskajad ei võida. Kindlasti ei võida



# dukas sõda Keskerakonna vastu

## intervjuu „Kesknädalale“



**MIKS? Miks ei võiks terve Eesti elada nagu Tallinnas? See on väga ebamugav küsimus tänastele valitsejatele, ütleb Edgar Savisaar, ja seepärast püüavadki nad Keskerakonnale ebameeldivusi tekitada. Arhiivifoto**

tõestanud, kui lihtne on e-valimistel manipuleerida. Valimistulemuste võltsimise küsimus on Eestis juba pikka aega olnud aktuaalne. See on lausa avalik saladus, kuidas valimiskomisjoni esimees Sibul tegi juba 1995. aastal valimispettusi, kui seda oli vaja tema lemmikute – parempoolsete – aitamiseks üle parlamendi künnise. Lõpuks kusaagilt Ladina-Ameerikast ka „leiti“ vajaminevad mõniteist häält, ainult kes neisse usub.

**Midagi juhtus ju ka viimaste Riigikogu vali-**

**miste häältelugemisel?** Olen veendunud, et ka siis tehti sobi – just Tallinna Lasnamäe ja Narva arvel. Väita, et meie saime valimistel viis korda vähem e-hääli kui reformistid ei kõla tõepäraselt. Ka see, kuidas pärast valimisi e-hääli kiire korras hävitama asuti, on tähelepanuväärne. Sooviti vältida, et keegi saaks kontrollida e-häälte õigsust.

**Keskerakonnal on alati midagi öelda ka meedia kohta. Kas siin on muutusi märgata?** Siiski tuleb ikka rääkida Eesti

meedia kallutatusest. Villu Reiljanil oli õigus, kui ta selle küsimuse püstitas. Mõlema meediagrupi juhid – Hans H. Luik ja Mart Kadastik – sõltuvad parempoolsetest ja on kujundanud oma meediaväljaannetes vastava suhtumise. Mõelge korraks, miks on Riigikogu Keskerakonna fraktsioonis nii palju inimesi, kes kunagi ise töötasid meedias. Aga sellepärast, et neid on meediast välja tõrjutud. Asemele on pandud kuulekad poisid ja tüdrukud, kes ei mõtle oma peaga, vaid lihtsalt täidavad poliitilist käsku. Paljudel neist puuduvad kogemused ja soov oma peaga mõelda, neile on selgeks õpetatud must-valge poliitiline suhtumine asjadesse ja inimestesse ning selle järgi nad ka kirjutavad.

**Kuidas seda küsimust lahendada?**

Tasub mõelda, miks on Tallinna Televisiooni ja munitsipaalmeedia tekkimine üleriigilises ja erameedias nii palju raevu tekitanud. Avalikkust kihutatakse üles munitsipaalmeedia vastu, kuigi selle roll meediapildi tasakaalustamisel on ülitähtis. Mina pean Tallinna Televisiooni loomist oma viimaste aastate tähtsamaks saavutuseks linna arengus – kuigi, kui väga täpne olla, algatas TTV idee ju Reformierakond. Nüüd nad küll ütlevad, et tahavad Tallinna Televisiooni kinni panna, aga – seda ainult seniks, kuni nad ise Tallinna võimu juurest eemal on. Võimule tõustes käivitaksid nad selle taas, see on kindel. Tallinna Televisiooni muutumine üleriigiliseks annab lootust ka teistele Eesti piirkondadele, mis praegu on jäetud parempoolse meediaseltskonna psühholoogilise töötluse meelevalla.

**Mis edasi juhtuma hakkab? Keskerakond peab kestma jääma. Püüame täita ka seda**

tühikut, mis on jäänud Rahvaliidust. Kui meie seda ei tee, siis ei lähe see kellelegi korda. Mäletate, kui võimas organisatsioon oli Rahvaliidul, neil oli igas vallas oma rühmitus. Ja kui kiiresti see organisatsioon lagunes, kui kaotati silmist partei tegelikud eesmärgid ning asendati need unistustega sellest, kuidas ikkagi kuus inimest saaks Riigikogusse ja mõned ehk ka ministriportfelli ligi. Me peame hoidma Keskerakonna positsioone omavalitsustes, eriti Tallinnas. Liiga palju on kiivust ja pahameelt selle üle, et Tallinn justkui sõõb Eesti ära. Tallinnal on väärtus mudelina, mille juurest minna edasi mujale Eestisse. Tallinn suudab kompenseerida hinnatõusu, seda vähemalt vanemale põlvkonnale; suudab hoida käigus ja korras ühistransporti, renoveerida koolimaju ja arendada munitsipaalehitust. See võib olla eeskujuks kogu Eestile ning paneb inimesi küsima Ansipi valitsuselt – miks ei võiks ka meil olla nii nagu Tallinnas? See on väga ebamugav küsimus tänastele valitsejatele Toompeal, sellepärast nad püüavadki nii väga Tallinna pigistada ja meile ebameeldivusi tekitada.

**Mis võib muuta inimeste meelsust Keskerakonnale lähedasemaks?**

Meelsust muudab see, kui Eesti inimesed nii Tallinnas kui ka väljaspool saavad aru, et Euroopa ei kadesta meid, vaid vaatab kui veidrat pentsikust kõigi meie parempoolitsevate ideedega, kuidas rikkamaid vaeste arvel aidata ning rahvaga meedias manipuleerida. Keskerakond tuleb seda inimestele kogu aeg meelde!

*Küsinud Urmi Reinde*

## Tema Pühadus dalai-laama tuleb Eestisse

**16.-18. augustil külastab Eestit Tema Pühadus dalai-laama.**

Visiidi käigus kohtub dalai-laama Budismi Instituudi ja Riigikogu Tiibeti toetajate töörühma liikmetega, samuti Eesti, Läti ja Leedu parlamendi liikmetega ja Euroopa parlamendi esindajatega.

17. augustil kell 14-15.30 peab dalai-laama Vabaduse väljakul avaliku kõne

„A Call for Universal Responsibility“ – „Kõikehõlmav vastutus“.

18. augustil kell 10.15 annab Tartu Ülikooli rektor Alar Karis dalai-laamale Teaduste Akadeemia saalis üle audoktori medali.



## Tige ja vaenulik Delfi peab muutuma sallivamaks

**5. augustil ilmus Delfis Keskerakonna esimeheks pürgiva Jüri Ratase manitsus teemal „Tige ja vaenulik Kesknädal peab muutuma sallivamaks“.**

„Mina olen seda meelt, et Kesknädala suund peab muutuma vähem vaenulikumaks. Minu meelet on leht liiga vaenulik ja kohati ka liiga tige,“ ütles Jüri Delfile. „Sooviksin näha arvamuskogusid ja neid artikleid, mis Eesti elu kajastavad ja probleeme ning valukohti välja toovad, aga ma ei soovi seal näha isiklikku ärapanemist. Rohkem sallivust sooviks selle lehe poolt,“ noomis Jüri käesolevat väljaannet.

Kui sai avalikuks, et Jüri Ratas kasutab oma erakonnaesimeheks pürgimise kampaanias IRL-i äsjase juhtpoliitiku Ott Lumi (meelde tuleb: Lumi kadus Riigikogust vaikselt, kui IRL-i tabas nende endise kampaaniajuhi Kaur Hansoni kohutav lastevägivastamise skandaal) PR-abi, siis võime kesknädalastena Jüri arvamuskogusest järeledada, et Lumi lihtsalt Kesknädalat ei loe. Kesknädal saab 18. augustil 12-aastaseks, ja on kogu selle aja, erinevate toimetajate käe all, avaldanud „arvamuskoguseid ja neid artikleid, mis Eesti elu kajastavad ja probleeme ning valukohti välja toovad“. Tige ja sallimatu, eriti Keskerakonna ja Edgar Savisaare suhtes, on olnud esmaajooned Delfi (IRL-i häälekandja) ning samuti „Postimees“ (Reformi häälekandja), järjest rohkem ka maksumaksja raha eest ERR. Sotside häälekandja „Eesti Päevaleht“ aga väldib keskerakondlastest autoreid ja arvamuskoguseid pea sajaprotsendiliselt. Kahju, et Jüri Ratas pole seda kõike aastakümnete jooksul märganud. Nii et kui Jüri (või Lumi) tooks välja mõne meediaväljaande, mis on Keskerakonna suhtes vähem tige ja on salliv Keskerakonna suhtes, siis oleks Kesknädalgi seda kena teada saada! Kesknädala olemasolu mõte on tema loomisest peale olnud see, et olgu siin riigis vähemalt üks meediaväljaanne, mis ei kasuta isiklikku ärapanemist Edgar Savisaare ega ühegi teise keskerakondlase suhtes ega oleks tige ja vaenulik terve Keskerakonna suhtes. Seda on jõudumööda ka suudetud – üks opositsiooniline väljaanne võiks ju meie nn demokraatlikus kultuuriruumis siiski ilmuda. Õnneks on sellest aru saanud enamus kommentaatoreid, kes allakirjutanud üllatuseks Jüri arvamuse kohta oma seisukohti avaldasid ja Kesknädala kaitseks välja astusid.

*Tänuga tähelepanu eest Urmi, Kesknädala peatoimetaja*

## KESKNÄDAL ei ole sadomaso! Kommentaarid Jüri Ratase arvamusele

**Ats:** Jüri üritab ikka iga päev pildis olla ja selle parempoolse meedia abil Keskerakonna esimehekes saada, aga see ei õnnestu tal. Keskerakonda on ja jääb juhtima Savisaar.

**Manni:** Jüri on tore, aga tal on vara kohti jagada ja ümberkorraldusi planeerida.

**Manni (õige Manni):** Varem pole Kesknädal ju Ratast häirinud, kas asi on selles, et seal avaldati artikleid tema enda kohta? Kas väga „pehme“ erakonna ajalehel on üldse mõtet? Kas Ratas tahaks selle välja suretada või kinni panna?

**Azu:** Kas Ratase arvates on ülejäänud meedia poolsed kajastused erakonnast ausad ja head? Kesknädal ei ole see paha-paha, ta peaks sellest aru saama.

**Küpsis:** Ratas arvab, et Kesknädalas peaks hakkama tema suuri sõpru IRL-e ja Reformistide toetama ning nende lollusi õigustama. See oleks sõbralik Kesknädal.

**Eerik:** Mina ei torgiks seda, kas mahedal Kesknädalal on mõtet? ei ole ju.

**Soovitus:** Jürka, kui ei meeldi, siis ära loe.

**Juku:** Jääb mulje, et Ratas kavatses „reformida“ kõike, mis ei meeldi teistele erakondadele. Küll reform ja irl rõõmustaksid jube salliva ja neid kiitva Kesknädala üle. Huvitav, kas Ott Lumi andis sellist nõu?

**Mnjjaa:** Tõde on ikka valus lugeda, avastas Ratas.

**Jaagup:** Ratas on aastaid KE juhatuses, miks ta siis selle aja jooksul pole mingeid ettepanekuid teinud. Esitagu oma ettepanekud seal, misasja ta meedias mõllab. Nii nõme! Minu arvamus Ratasest selle meediatsirkusega on langenu.

**Haha:** kogu tõde Kesknädalast. Seal loetav avab kõik uue nurga alt.

**Lulu:** Loomulikult on Ratasel Toompeal nii kiire ja palju tööd, aga ta võiks vahelduseks tutvuda teiste erakondade ajalehtede ja ajakirjadega ning meediaga üleüldse. Kas seal arvamuskogudes kiidetakse või ollakse neutraalsed Tallinnas toimuva ja üleüldse Keskerakonna suhtes – ei olda ju. Ratas peaks ennast meedia osas kurssi viima.

**Maaris:** Salliv ja heatahtlik kesknädal, mis kiidab vastaseid ja rasket Eesti elu. See ei ole nüüd küll mingi soovitus, sellist jama ei ole mõtet oma erakonnakaaslastele välja anda.

**KMH:** Loen ja olen Kesknädalaga rahul just sellisel kujul nagu ta on. Milleks peaks Keskerakonna väljaanne olema ilustatud ja kajastama Reformierakonda ja IRL-i toetavat materjali. Seda on niigi kõik kohad täis, aitab ilustamisest! Ma eelistan lugeda asjadest nagu need on.

**Aino:** Lähen kongressile ja valin kindlasti Edgar Savisaare. Ma ei taha, et ajaleht ära solgitaks.

**Gabo:** Ükski keskerakondlane ei ole pidanud tisedaks ja vaenulikuks, seda arvavad vastased. Nüüd Jüri Ratase otseselt esindab vastasleeri. Hakkab üha enam tunduma, et Ratas ongi vastaste kandidaat ja soodne mees Ansipile, Laarile jt.

**Zebra:** et siis keskid hakkavad reffide lehte üllitama? täitsa sadomaso.

## es hoida külma närvi

sellistest avalikest arvete-klarimistest ka Keskerakond, aga ta on elanud ja elab ka edaspidi rasked ajad üle. Võidab valitsus. 2003. aasta valimiste järel tähendas Keskerakonna sisetüli seda, et unustati oma roll opositsioonis. Meie nõrkus lasi Res Publical majandada nii nagu hing ihkas ja oma rumalusest saada Eestile kaela suhkrutrahvid. Tänavu suvel varjutab Keskerakonnas toimuv võimaluse saada Eestile uus ja sisukas president.

Võitjateks neis tüldes on kindlasti ka Sven Mikser ja Jüri Ratas. Mõlemad soliidset joont hoidvad noorpoliitikud tõuse-

vad vastandumisest oma poliitilisele õpetajale kõrgliigasse. Pole midagi teha, Eesti avalikus kuvandis soovitakse Savisaare meeskonnas olevaid inimesi näidata tagurlastena, temast lahkujaid kangelastena.

Ilmselt tuleb selliseid omavalhelisi mõõduvõtmisi võtta rahulikult. Lõppkokkuvõttes pole ühele erakonnale sugugi mitte halvaks maineks olla kangelaste hälliks.

*Kadri Simson*





Tallinn 10130  
Toom-Rüütli 3/5  
www.kesknadal.ee

## Näitus „Vabaduse teel 1990 – 1991“

Reedel, 19. augustil kell 13:00

avatakse Sõjamauseumis ülevaatenäitus „Vabaduse teel 1990 – 1991“, mis on pühendatud Eesti taasiseseisvumise sündmustele. Kajastuvad Eesti Kodukaitse loomine ja Eesti piirivalve taasloomine, 1991. aasta jaanuarikriis ja Eesti riigi ning Toompea kindlustamine. Esmakordselt on näha osa 1991. aastal Eesti Vabariigi valitsuse salajase sidekeskuse poolt kasutatud raadiosidevahenditest. Kõlavad helikatked Pihkva dessantdiviisi omavahelisest raadiosidest ja selle Eesti-poolsest segamisest 21. augustil 1991. aastal, kui Nõukogude väed asusid hõivama Tallinna teletorni.

Tegemist on kahe mehe, Kodukaitse loomise ja Eesti piirivalve taasloomise juures seisnud kolonel Henn Karitsa ning tollase Kodukaitse Piirivalve Sideteenistuse ülema Aadu Jõgiaga tagasivaatega 20 aasta tagusele ajale.

Näitusel esitletud fotod on pärit Eesti Filmiarhiivi, Piirivalveameti ning ERR-i fotoarhiivi kogudest. Eksponeeritud on ka erakogudesse kuuluvaid dokumente ja fotosid. Näitus jääb külastajatele avatuks 24. augustist 29. oktoobrini.

Lisainfo: tel 62 17 418 või e-post: kristina.madison@esm.ee

## „Me armastame teid“ asemel „Raha ei ole!“

Kas tõesti laupäeval, 30. juulil Sinimägedes toimunud lahinguveteranide kokkutulek ei ületanud uudisekünnist?

Rahvusringhäälingu Vikerraadio ei pidanud seda mainimis-väärseks ja uudistes vaid hädaldati, et küll Tallinnas on tänavatel palju vett. ETV kuidagi mõõdamines Veikko Luhala oli kohal. Miks ei tundnud huvi mitme ministriumi (sise-, välis-), Riigikogu ega parteide bossid? Kas ei viitsinud või kartsid, distantseerusid, et end näidata „heas valguses“?

Ometi just Sinimägedes langenute elu hinnaga sai tekkida väliseestlus, mis aitas Eestil taasiseseisvuda. Kolm kaunist eestikeelset sõna „Me armastame teid“ on Eesti valitsejatel saanud uue vormi –

„Raha ei ole!“. Kaks aastat pole pensione tõestatud. Enne valimisi antud lubadused, sealhulgas kodukulude vähendamise ja euro tulekuga seoses majanduse tõusust, on vaid tühi loba lihtsameelsetele. Hinnad üha tõusevad ning väikesepalgalist lastega peredel ja pensionäridel on eluga toimetulek väga rängaks läinud. See-eest tehaseid-kaevandusi paneme tööle teistes riikides ja abistame neid riike, kus elutase hulga kõrgem kui meil. Tahame maailmale näidata, et oleme vägev väikeriik, aga oma rahvast ei hooli. Meedia peaks meile tõtt rääkima, mitte ainult tuututama seda, mis valitsusele meelepärane. Kas siis tõesti aru ei saada, et see pidev vaesus viib stressi ja tõbedesse? Tundub, et meie valitsejate võimu- ja rahaahnu on ajutöö tuleviku suhtes välja lülitanud. Ainult Tallinna linn suudab kompenseerida hinnatõuse, aga siis leitakse, et linnapea on suur süüalune, sest hoolib inimestest.

Elvi Seppar, üksikpensionär-invaliid, Haapsalu

## Eesti Televisioon teeb ettevõtjatele varjatud reklaami?

Teatavasti on Eesti Televisioonist reklaam ametlikult juba aastaid kadunud. Samas tundub, et varjatud kujul tehakse reklaami ikkagi. Mõni näide. ETV-s on saated „Mina elan siin“, mida on juhtinud Kadi Jaanisoo ja nüüd juhivad Grete Lõbu, ning ka saade „Lauluga maale“.

Saates „Mina elan siin“ kajastatakse põhiliselt vaid kohalikke ettevõtjaid ja tehakse neile headreklaami. Pole juhtunud nägema kaadrit, kus saatejuht koputaks mõne lihtsa inimese uksele ja uuriks tema elu, tegemisi ja toimetulekut tänapäevases jubedas kapitalistlikus ühiskonnas ja elus. Vaatan seda saadet suhteliselt harva, aga siiski. Mulle on vastukarva see, kui näidatakse vaid edukaid kapitaliste ega näidata külaelanikke, kel oleks ka südameilt üht-teist ära rääkida. See aga ei näi saatejuhtide huviavat, sest ilmselt saavad tegijad ka pappi ettevõtjatel, kui neid näidatakse.

Kui oli saade „Lauluga kaasa“, siis selle saate sponsoriteks olid kohalikud ettevõtjad ja vallavalitsused, kus saade külas käis.

„Mina elan siin“ esimesel hooajal käis Kadi

Jaanisoo ka Tori vallas ja tegi siinmail saate, aga ühtegi tava-list inimest seal ei näidatud. Milleks selliseid saateid tehakse ning pannakse pealkiri „Mina elan siin“, kui võiks olla kohe juba pealkiri „Edukad ettevõtjad-kapitalistid elavad siin“.

„Lauluga maale“ saade näitab ka just ettevõtjaid ega ei käi vaatamas seda, kuidas elavad lihtsad inimesed. Külas käib „Maalehe“ ajakirjanik Jüri Aarma. „Maaleht“ aga ei kajasta maaelu sündmusi. Ju on „Maaleht“ selline poliitika, kus veergudele tuuakse rikkaid ja kuulsaid nagu seltskonnaajakirjanduses.

Rätsepa küla endiste ja praeguste elanike kokkutulekust Ritsus tegin sõnumi lisaks „Maalehele“ ka Õhtulehele, aga paraku ei olnud see piisavalt huvitav avaldamiseks, sest seal puudusid bravuuritride aluspesu ning tissi-sõnum ning lugu ei avaldatud. Kas ühekülgne ajakirjandus ja meedia aga on lugemist-vaatamist väärt?!

Hillar Kohv, Viinahaua

## MAIE PÄRSIM

07.05.1935 - 06.08.2011

Mälestame erakonnakaaslast. Siiras kaastunne perekonnale.

Keskerakonna Tartu linna piirkond

## Seenioride koosolek Tartus

Reedel, 19. augustil kell 16.00 kohtuvad Tartus Keskerakonna büroo (Ülikooli 12) kohvilauas seniorid.

Kuna ajalugu kuulub võitjatele, on eestlaste 1944. aasta vastupanu ametlik käsitus Eesti tänasest poliitilisest sõltuvusest tingituna üles ehitatud sellisena, et see ühilduks juhtivate lääneriikide (USA, Inglismaa, Saksamaa) ametlike käsitustega samas asjas ja, mis peamine, oleks just neile vastuvõetav. Võitjariikide ja eriti sõjajärgse Saksamaa arusaamade kohaselt kuuluvad meie Narva ja Sinimägede 1944. aasta lahingute kangelased paraku nn sõjapikendajate (*kriegsverlängerer*) põlastusväärsele kategooriasse, kuna juba veebruariks 1944, kui algasid lahingud Narva jõe joonel, pidi sõja saatus igale terve mõistusega inimesele selge olema.

Ülepingutatud soovist meeldida lääneriikidele on Eesti võimud käitunud Sinimägede kaitsjate suhtes kohati lausa skisofreeniliselt – korduvalt lubanud küll võrdsustada 1944. aasta kaitselahingutest osavõtnute staatust 1918.–1920. aasta Vabadussõja veteranide staatusega, kuid julgevad seda tõenäoliselt teha alles siis, kui kunagised leegionärid on siit-ilmast vanuse tõttu lahkunud. Veelgi enam, sõjaeelse EV järjepidevust jätkava tänase EV kõrgema riigivõimu esindajad ei julge ise minna isegi kõnelema Narva langemise ja Sinimägede lahingute iga-aastasele mälestuskokkutulekule. Riigivõim on Sinimägede kokkutulekul pikki aastaid olnud esindatud üksnes kohaliku vallavanema tasemel, jättes mulje, nagu oleks Sinimägedes 1944. aasta suvel olnud tegemist ainult kohaliku Vaivara valla ja Venemaa vahelise sõjajaga.

Tänase Eesti kroonilist nn kreenisolekut ning suurte inim- ja rahvastikukadude põhjusi aastail 1991–2011 tuleks muu hulgas otsida ka moonutatud ajalookäsitusest, sest navigeerimisel kaardi järgi, kus veealuseid karisid kujutatakse poliitilistel põhjustel hoopiski sügavikena ja millest kohuse-ndlikult lähtutakse, on riigilaeva kreenivajumine asjade loomulik käik.

**Miks mindi 1944. aasta veebruarist alates sõtta, mida on nimetatud ka „teiseks Vabadussõjaks“?**

Enne kui rääkida pärast sõda välja mõeldud eestlaste 1944. aasta sõjalist vastupanu õigustavast Läänele vastuvõetavast versioonist (mille järgi eestlased võitlesid sakslaste poolel valdavalt üksnes soovist hoida rind selleks, et 75 000 eestlast saaksid põgeneda läände), ning samavõrd eksitavast vastaspoole versioonist (mille järgi sõdisid eestlased Narva rindel, sh Sinimägedes) selleks, et Klooal ja mujal Eestis saaksid surmalaagrite korstnad võimalikult kaua suitseda, tuleks rääkida ka tegelikest motiividest, miks eestlased Saksa vägede jaoks juba totaalse taganemise ja rinate kokkuvõtte ajal siiski veel asusid Eesti riigipiiride kaitsele ja millele nad ennastohverdavalt võideldes lootsid.

**Saatuslike valeotsuste põhjus oli suutmatuses ületada sõjaeelse propagandistliku**

**ajalookäsituse alusel loodud ebaadekvaatset, üksnes võiduka Vabadussõja kordamisele rajatud kaitseplaani ja selle põhjal paika pandud reageerimisviisi.**

Kriitilisel hetkel, kui Punaarmee oli 2. veebruariks 1944 jõudnud Narva jõeni, jäädi vastupanu organiseerimisel omadena sõjaeelse ajalookäsituse vangi, mille järgi võitu Vabadussõjas kujutati Eesti sõjamasina üleolekust tulenenud paratamatuseks ja mitte juhulikkuseks, nagu see tegelikult oli. (Juba pool aastat pärast Tartu rahu sõlmimist, kui Trotski punaväed vabanesid mitmes piirkonnas lõppenud sõjategevusest, võinuksid need väekoondised okupeerida Eesti mõne nädalaga, kuid õnneks jõuti rahulepingalla kirjutada õigel ajal.) Kahetsusväärset hakati rahuajal sisepoliitiliseks konsolideerimiseks ja teisel sisepoliitilistel põhjustel käsitama võitu Vabadussõjas eesti meeste kangelaslikkusest tingitud paratamatuseks ning kaitsepoliitika välistati igasugune alternatiivne kaitseplaan.

Plaan B – rahvast säästvaks kollaboratsiooniks ja teisteks mittesõjalisteks vastupanu-meetmeteks, et võimaliku kaotuse korral säilitada rahvas ja rahvus ka okupatsioonide tingimustes – sõjaeelses Eesti kaitseplaanis puudus. Kogu kaitseplaan oli üles ehitatud ainult militaarkaitsele – võiduka sõja võidukale kordamisele ja alternatiivse välistavale primitiivsele mõtlemismallile, mida rahvalikult väljendati nii: „Surm siin (s.t lahingus) või (hiljem) Siberis!“

1944. aasta Eesti tragöödia üheks põhjustajaks osutus veel see osa sõjaeelsest propagandistlikust ajalookäsitusest, mis tingituna Eesti poliitilisest orienteeritusest Inglismaale, hakkas võimendama Inglismaa justkui eestlaste parima sõbra omakasupüüdmalt suurt abi Vabadussõjas, mis ei jää ka tulevikus ära, kui olukord seda nõuab. Kuigi oli teada, et Ve-

## Järeltulevate põlv

nemaa liitlasriigid Esimeses maailmasõjas polnud vähimalgi määral huvitatud tsaar-Venemaa ühe provintsi iseseisvumisest, vaid ainult Venemaa säilitamisest neile poliitiliselt vastuvõetaval kujul. Kuid sõjaeelne luul oli rahvuslaste teadvuses sedavõrd tugevasti kinnistunud, et lootust inglaste ja ameeriklaste päästvale sekkumisele 1944. aasta kaitselahingute ajal ei vähenanud isegi osaliselt liitlaste lennukitega sooritatud Eesti linnade terroripommitamised märtsis 1944 – kättemaksuks eestlaste kangelaslikule võitlusele veebruaris 1944, sest eestlaste ennastsalgav võitlus osutus kaalukeeleks Punaarmee edasilükkumise peatamiseks. Liitlastele loodeti kuni viimaste võitlusteni Eesti pinnal ja veel isegi pärast kaotatud sõja lõppu.



**LOOTUSETUSE MONUMENT: Sinimägede lootusetute lahingute tummad tunnistajad.**

**Rahvuslaste lootused ja tegetsemisplaan 1944. aastal olid rajatud stsenaariumile: kohe-kohe lõpeb sõda, saabub vaerahu, millele järgneb USA ja Inglismaa päästev sekkumine Eesti iseseisvuse taastamiseks!**

Kui jõuame hoida vaenlast sõja lõpuni Eesti piiride taga või vähemalt suuremat osa Eestist okupeerimata, osutub Eesti iseseisvuse taastamine liitlaste abiga hiljem lihtsamaks – niisuguste kaalutlustega kutsusid Jüri Uluots ja teised rahvuslased veebruaris 1944 eesti mehi piiride kaitsmisele, teise Vabadussõtta. Sest sõja lõpp või vähemalt vaerahu kehtestamine, millele järgneb liitlaste sekkumine Balti riikide iseseisvuse taastamiseks, näis rahvuslastele tollal olevat lähimate kuude küsimus.

Kaks kuud enne lahingute algust Narva jõe joonel toimunud liitlaste Teherani konverentsil



# MÄED – SUVI 1944

## ede kohustus arutleda saatuslike valeotsuste üle

sõlmitud salakokkulepped Balti riikide loovutamise kohta Stalinile said tänu Saksa salaluurele üsna kohe avalikuks saladuseks ja sellest kirjutasid ka tollased ajalehed. Jüri Ulutsjt pidas seda sakslaste propagandistlikuks valeks, kuna tõe teadmine ei mahtunud tõekspidamistesse, kus domineerisid sõjaeelne iseenda loodud vankumatu usk ja lootus liitlaste appitulekuse ning naiivne uskumine liitlaste Atlandi hartas väljendatud lubadustesse.

### Kaks Läänele vastuvõetavat eksiversiooni Sinimägede lahingutest

Juulis 2009, kui möödus 65 aastat lahingute algusest Sinimägedes, osalesid Sinimägede toimunud kokkutulekul oma tõe kuulutamiseks üheaegselt kaks omavahel vaenut-

algutele oli üles ehitatud lausa modernistlikult – nad ei kasutanud kordagi vanu nõukogudeaegseid märksõnu nõukogude korra taastamisest Eestis, sotsialismi ülesehitamisest, Nõukogude vägedest kui ENSV vabastajatest jne, vaid olid oma sõnumi üles ehitatud ainult Läänes ja ennekõike USA-s kõlapinda leidvale fashismivangide ja koonduslaagrite vabastamise motiivile. Grenaderimäel peetud kõned olid üles ehitatud lisaks tavaretoorikale, mille järgi rahvas, kes ei võitle oma vabaduse eest, ei vääri vabadust, ka paguluses välja mõeldud Läänele vastuvõetavale versioonile, mille järgi 1944. aastal võideldi selle nimel, et 75 000 inimest saaksid põgeneda Läände, et seal võitlust koos vabade rahvastega Eesti iseseisvuse ja vabaduse eest jätkata. Ei ühtki

sarnaneks tänane Eesti tervikuna rahvastiku koosseisult praegusele Ida-Virumaale. Kuna ajalugu kuulub võitjatele, siis sellisel juhul valdavalt mittepõlisrahvaga Eesti sõnum sellest, mille nimel võitlesid eestlased 1944. aastal Saksa poolel, ühtiks tänaste nn antifasistide versiooniga, mille järgi võideldi Sinimägedes selle nimel, et Kloogal ja mujal Eestis saaksid hävituslaagrid teutseda.

Eestlaste paguluses välja mõeldud oma, suhteliselt väheatraktiivne versioon jäänukski sel juhul ainult Läände ja oleks tänaseks juba unustusse jäänud koos hääbunud vana pagulasühiskonnaga, sest uut, majanduspõgenikest koosnevat väheorganiseerunud pagulas-konda niisugune temaatika ei huvita.

sor Sulev Vahre üht lemmikütlust: ajalugu on hea õpetaja, aga tal on sageli väga halvad õpilased.)

Siiski tekkis laulva revolutsiooni ajal tagasihoidlikul kujul ka väga eluterve arusaamine kaitsepoliitikast, mille järgi Eesti kaitsepoliitika üheks nurgakiviks pidi saama selle mittesõjaline osa – taastasustada ohupiirkonnad Ida-Virumaal ja mujal ennekõike sealt pärit põlisrahvaga. Samuti arvestati sellega, et lisaks põlisrahva sidumisega oma maaga on niisugusel kaitsepoliitilisel meetmel demograafiliselt olukorda parandav mõju, sest maal on rahva loomulik juurdekasv oluliselt suurem, mida väga ilmekalt näitas sõjaeelse Eesti kogemus.

Peeti ka silmas, et meie kaasajal on põlisrahvaste saatust otsustavaks tähtsamaks jõuteguriks muutunud ennekõike selle rahvakillu olemasolu oma ajaloolistel asuadel. Kui teda seal pole, ei aita ükski õiguslikku järjepidevust tõendav dokument muuta neid asu-alasid endisele põlisrahvale kuuluvaks territooriumiks ega suudaks seda teha ka parim sõjavägi – tulemuseks jääks suur null, nagu ükskõik kui suurt arvu nulliga korrutades on tulemuseks ikkagi null. Selle eluterve arusaama järgi jõuti anda mõnele piiriäärsele eesti talule väikseid rahalisi toetusi, mille järel aga see osa Eesti kaitsepoliitikast visati üsna kiiresti, piltlikult öeldes, prügikasti ning kogu Eesti kaitsepoliitiline ressurss ja prioriteet suunati peamisse liitlase USA kriitikavabale toetamisele tema sõdades ja paraku ka sõjakuritegudes – arvestusega, et kui venelased hakkavad jällegi oma väega üle Narva jõe tulema, siis ameeriklased tulevad vastutasuks neile osutatud sõjaliste teenete eest meile kiiresti appi – üle jõe kippuvad venelasi tagasi lööma.

Kuna tegemist on vägagi absurdse kaitsepoliitilise arusaamaga, siis sellele vastu kaaluks võiks üles kutsuda hoopiski valmistuma üheks teiseks minevikusõjaks – uuteks lahinguteks Ümera jõel, mis kujuneks suurusjärke odavamaks ettevõtmiseks ja samavõrd kordi ka tervislikumaks. Pealegi oleks niisugune militaarne ettevalmistus vastuvõetav nii lääneriikidele kui ka Venemaale, sest uute interpretatsioonide alusel väidavad ajaloolased, et Ümera lahingus osales ainult kümme sakslasest ristirüütli ning lahing ise toimus praktiliselt eestlaste ja lätlaste-liivlaste vahel. Valmistumisega sellisteks lahinguteks ei solvaks me ei sakslasi ega venelasi ning samas oleks rahuldatud ka vajadus vaenlase kallaletungide vastu end igakülgselt treenida!

**Tõnis Siim, tavakodanikust ajalooahuviline**



**VALMISTUMINE MINEVIKUSÕDADEKS:** Kahjuks Eesti jätkas taasiseseisvumise järel 1991. aastal oma kaitsepoliitika kujundamisega sealt, kus enne sõda pooleli jääd – valmistumisega Vabadussõja ja nüüd ka uue asjana 1944. a lahingute edukaks kordamiseks. Pildil vaade Sinimägede Grenaderimäele. Fotod: Urmi Reinde

sevat poolt nagu 65 aastat tagasi. Grenaderimäe tipus pidasid kõnesid ja mälestasid oma langenuid eestlased, kes kõnelesid Eesti riigi ja rahva püsijäämise nimel peetud võitlustest; ja orus, teisel pool teed, pidasid samal ajal vastumiitlingut võimsate valjuhäälditega varustatud vastaspoole esindajad – sõjavõtjate järeltulijad.

Huvitav on asjaolu, et nii sõjas kaotajapoollele jäänud eestlaste kui ka võitjate-okupantide järeltulijad ja nende oraatorid (nemad olid end teatraalselt riietanud koonduslaagrivan-gide triibulistesse kostüümidesse) vältisid oma kõnedes tõe sellest, millistel kaalutlustel vaenupooled 1944. aasta suvel tegelikult võitlesid, vaid pidasid otstarbekamaks kasutada hoopiski pärast sõda loodud võitjariikidele vastuvõetavaid ja kanoniseeritud poliitkorrektsed versioone tollaste võitluste õigustamiseks. Kusjuures „antifasistide“ õigustus Narva rindel ja Sinimägedes aset leidnud tapa-

sõna sellest, et 1944. aasta vastupanu osutus mõttetuteks tapalaguteks, kus hukkus rohkem kui 100 000 inimest. Liitlased olid juba kaks kuud enne Ida-Virumaa lahingute algust Teherani konverentsil loovutanud Balti riigid salakokkuleppega Stalini Venemaale, kuid ei informeerinud sellest Balti riikide saadikuid Läänes, millest tuleneski enneolematult suur traagika Eesti ja Läti rahvale.

### Eestlaste uut, majanduspõgenikest koosnevat väheorganiseerunud pagulas-konda niisugune temaatika ei huvita.

Olgu mainitud, et juhul, kui 1944. aastal tõepoolest oleks võideldud selle nimel, et võimalikult palju eestlasi pääseks põgenema, ja see oleks ka õnnestunud, ning Eestist oleksid lahkunud kõik need ligemale 200 000 elujõulist põliselaniku, kes suurte põgenikevoorida rühkisid 1944. aasta septembris teid ummistades läneranniku suunas, kuid kahjuks või õnneks kohale ei jõudnud,

**Õppetund tänase Eesti jaoks** Eesti jätkas taasiseseisvumise järel 1991. a. oma kaitsepoliitika kujundamisega sealt, kus enne sõda pooleli jääd – valmistumisega Vabadussõja ja nüüd ka uue asjana 1944. a lahingute edukaks kordamiseks. Sellele lisandus uude komponendina veel nn pehme julgeolekugarantiide doktriin, mille järgi leiti, et võimalikult paljude Eesti ettevõtete, maade, metsade ja põliskodude

ülemineku välismaalaste omandisse hirmutab venelasi seda võrd, et nad ei julge oma väega enam üle jõe tulla, sest teavad, et see maa ei kuulu mitte ainult kohalikele aborigeenidele, vaid ka ameeriklastele, ingllastele, hiinlastele, hindudele, jaapanlastele, türklastele jne, kelle kõigiga sõdimine käiks Venemaal lihtsalt üle jõu. (Siinkohal võiks korrata meie hulgast lahkunud ajaloo profes-



## TALLINNA TV

### 15. - 21. august

#### ESMASPÄEV, 15.08.

18:55 KAVA  
19:00 TeTeVeke: Laste teatrifestival KRÖF 2011, "Lumivalgukese jõulud"  
19:15 Euroopa tee (European way), 6. saade. Vene keeles\*  
19:30 Hingelt tugevad 4\*  
20:00 Tallinna Päev 2010\*  
20:30 TÄNA. Pealinna uudised  
21:00 Dokumentaal. Päev minu elust. Laura\*  
21:35 Gabrielle (Gabrielle, Prantsuse, Itaalia 2005)  
23:05 KAVA  
23:10 Hingelt tugevad 4\*  
23:40 Tallinna Päev 2010\*  
00:10 TÄNA\*  
00:40 Dokumentaal. Päev minu elust. Laura\*  
01:15 Gabrielle (Gabrielle, \*  
02:45 InfoTV

#### TEISIPÄEV, 16.08.

18:55 KAVA  
19:00 TeTeVeke: multifilm  
19:10 Vaba Mõtte Klubi 8/8\*  
20:10 Luubi all. Tarbijakaitse saade\*  
20:30 TÄNA. Pealinna uudised  
21:00 KodanikuTV. Südamele ära\*  
21:30 Üle piiri (Crossing over, USA 2009)  
23:20 KAVA  
23:25 Vaba Mõtte Klubi 8/8\*  
00:25 Luubi all. Tarbijakaitse saade\*  
00:45 TÄNA\*  
01:15 KodanikuTV. Südamele ära\*  
01:45 Üle piiri\*  
03:35 InfoTV

#### KOLMAPÄEV, 17.08.

OTSE: LV pressikonverents  
18:55 KAVA  
19:00 TeTeVeke: Laste teatrifestival KRÖF 2011, "Sota-pota II ehk Ott Arderi luuletused kümme aastat hiljem"  
19:30 LV pressikonverents\*  
20:00 Kultuuritehas\*  
20:30 TÄNA. Pealinna uudised  
21:00 Garaažist välja\*  
21:30 Estica. Oleviste kirik  
22:00 Renessanss (Renaissance, Suurbritannia, Prantsusmaa 2006)  
23:45 KAVA  
23:50 LV pressikonverents\*  
00:20 TÄNA\*  
00:50 Estica. Oleviste kirik\*  
01:20 Renessanss)\*  
03:05 InfoTV

#### NELJAPÄEV, 18.08.

18:55 KAVA  
19:00 TeTeVeke: Laste teatrifestival KRÖF 2011, "12 kuud"  
19:20 TeTeVeke: multifilm  
19:30 Aleksei Turovski lood, 2. osa\*  
20:00 KodanikuTV. Südamele ära\*  
20:30 TÄNA. Pealinna uudised  
21:00 Dokumentaalifilm. Park\*  
21:40 Väljaspool paradiisi (Fuera Del Cielo, Mehhiko 2006)  
23:25 KAVA  
23:30 Aleksei Turovski lood, 2. osa\*  
00:00 KodanikuTV. Südamele ära\*  
00:30 TÄNA\*

01:00 Dokumentaalifilm.  
Park\*  
01:40 Väljaspool paradiisi (Fuera Del Cielo, Mehhiko 2006)\*  
03:25 InfoTV

#### REEDE, 19.08.

18:55 KAVA  
19:00 TeTeVeke: multifilmid  
19:20 Kuum ja terav\*  
20:00 Kultuurimeeter  
20:30 TÄNA. Pealinna uudised  
21:00 Terve tervis\*  
21:15 Garaažist välja\*  
21:45 Meistrite linn 5. saade\*  
22:05 Lõopesa (Lark Farm, Itaalia 2007)  
00:05 KAVA  
00:10 Kuum ja terav\*  
00:50 Kultuurimeeter\*  
01:20 TÄNA\*  
01:50 Meistrite linn 5. saade\*  
02:10 Lõopesa (Lark Farm, Itaalia 2007)\*  
04:10 InfoTV

#### LAUPÄEV, 20.08.

09:25 KAVA  
09:30 TeTeVeke: Laste teatrifestival KRÖF 2011, "Kollid maailma muutmas"  
10:00 Hommikukohv\*  
10:30 Filmitriloogia: Võitlus Sinimustvalge eest, I osa. Sinine. OÜ Videomeedia 2005  
11:00 Estica. Oleviste kirik\*  
13:10 InfoTV  
18:50 KAVA  
18:55 Filmitriloogia: Võitlus Sinimustvalge eest, II osa. Must. OÜ Videomeedia 2005  
19:30 Kultuurimeeter\*  
20:00 Estica. Oleviste kirik\*  
20:30 TÄNA. Pealinna uudised  
20:50 Filmitriloogia: Võitlus Sinimustvalge eest, III osa. Valge. OÜ Videomeedia 2005  
21:30 Kultuuritehas\*  
22:00 Kohtumised kamina juures. Räägi mulle armastusest.\*  
23:00 TÄNA\*  
23:20 Filmitriloogia: Võitlus Sinimustvalge eest, I - III osa. OÜ Videomeedia 2005  
01:00 InfoTV

#### PÜHAPÄEV, 21.08.

09:25 KAVA  
09:30 TeTeVeke: Laste teatrifestival KRÖF 2011, "Tüdrukutirts ja kolm karu"  
09:45 TeTeVeke: Laste teatrifestival KRÖF 2011, "Lumivalgukese jõulud"  
10:00 Terve tervis\*  
10:30 Hommikukohv\*  
11:00 Aleksei Turovski lood, 12. osa\*  
11:30 Väikesed rõõvlid (Mazie laupitaji, Läti, Austria 2009)  
12:50 InfoTV  
18:55 KAVA  
19:00 Linnaruum, 4\*  
19:30 Vaba Mõtte Klubi 8/8\*  
20:30 TÄNA. Pealinna uudised  
20:50 Pelagea Nokia Kontserdimajas, 1. osa Väikesed rõõvlid\*  
21:50 Väikesed rõõvlid\*  
23:10 KAVA  
23:15 Linnaruum, 4\*  
23:45 Vaba Mõtte Klubi 8/8\*  
00:45 TÄNA\*  
01:05 Väikesed rõõvlid \*  
02:25 InfoTV



# Nädala juubilar FIDEL CASTRO 85

13. augustil 1926 sündis Kuubal, Biráni lähedal, Fidel Alejandro Castro Ruz. Mees, kelle vastu on planeeritud 634 atendaati, mille taga on olnud Ameerika Ühendriikide valitsus, ameerika maffiagrupeeriingud või Castro vastased Kuuba saarelt. President Eisenhoweri valitsemise ajal tehti Castrole 38 atendaadikatset, Kennedy ajal 42, Johnsoni ajal 72, Nixonil ajal 184, Carteri ajal 64, Reigani ajal 197, vanema Bushi ajal 16 ja Clintoni ajal 21. Fidel Castro hävitamise missioonid on isegi kahes arvutimängus, kus need mõlemad, tõsi küll, luhtuvad. Ameerika valitsusele on Castro hävitamine olnud lausa kinnisideeks, mille elluviimiseks pole kokku hoitud ei aega, raha ega inimressursse.

Castro on rikaste vanemate laps, kes õppis jesuiidikoolis ning sai Havanna ülikoolis juristidiplomi. Kooliajal ilmes tema revolutsioonäri-meel, kui ta organiseeris töölise streigi omaenda isa vabrikus. Ülikooli ajal asus ta aktiivselt osalema poliitikas ning saavutas tuntuse üsna pea. Ta oli relvastatud riigipöördega võimu võtnud parempoolse diktaatori Fulgencio Batista režiimi äge vastane ning andis Batista vastu isegi Havanna kohtusse hagi, nõudes tolle võimult eemaldamist, arreteerimist ja karistamist. Samuti kritiseeris ta ka USA mõju Kuubale. 1953. aastal osales Fidel, koos

venna Raúl Castroga, rünnakus Santiago de Cubas asuvate Moncada sõjaväekasarmute vastu. Rünnak luhtus ning Raúl ja Fidel vangistati. Fidel Castrole mõistis tribunal 15-aastase vangistuse, kuid ta pääses 1955. aasta mais ülddise amnestiaga vabadusse. Kuu hiljem emigreerus Fidel Mehhikosse, kus teda ootasid juba vend Raúl ning võitluskaaslased. Seal jätkati revolutsioonilist tegevust.

1956. aasta novembris maabusid Kuuba revolutsioonärid Fideliga eesotsas Kuubale, teiste hulgas ka argentiinlasest arst Ernesto Che Guevara, kellest hiljem sai Castro valitsuse minister.

Maabumine ei läinud korda ning tulevahetusest Batista vägedega õnnestus pääseda vaid kahel väikesel rühmal. Partisanisalgad varjusid mägedesse, kus neil õnnestus üsna kiiresti oma ridu täiendada. Batista saatis partisanide hävitamiseks mägedesse mitmest tuhandest sõdurist koosneva väesalga. Aga – üllatus, üllatus, väesalk sisenes partisanide territooriumile, kuid tagasi ei tulnud – suurosasõduritest läks Castro poole üle, teine osa jooksis lihtsalt laiali. Partisanid nimetasid end ümber Mässuliste Armeeks, mille ülemjuhatajaks määrati Fidel Castro. Fidel võitles lahingutes esirinnas, kuni ühel päeval sai ta partisanide ühise palvekirja – nõude, et ta ise enam lahingutegevuses ei osaleks.

1959. aasta esimestel tundidel sisenes Mässuliste Armeed rahva juubelduste saatel Havannasse ja Batista diktatuur kukutati. Esialgu võtsid võimu Batista vastased opositsioonärid, kuid neil tuli kiiresti aru



pähe ja 15. veebruaril kuulutati Fidel Castro peaministriks.

Järgnes Fideli võimu kindlustamine, mille käigus muudeti ära valimised, konstitutsioon, viidi läbi hulga repressioone ja eksproprieeriti peamiselt ameeriklastele kuuluvad pangad, ettevõtted, suurmaoandid. Likvideeriti kuulsad Havanna kasiinod ning bordellid, mida kontrollisid ameerika maffiagrupeeriingud. Eelkõige just nende sanktsioonide pärast

muutus Castro USA vaenlaseks number üks.

15. aprillil 1961 ründasid kaheksa USA õhujõudude lennukit Havannat, paar päeva hiljem maabusid Guatemala territooriumilt 1500 Boliviast

metanud. 1965. aastal nimetati „26. juuli liikumine“ ümber Kuuba Kommunistlikuks Parteiks ning Castro oli kuni 19. aprillini 2011 selle peasekretär.

1962. aastal kulmineerus Kuubaja USA vaheline vaen Kuuba raketikriisiks, mis oleks äärepealt hävitanud kogu maailma. USA (kes oli peamine Kuuba kaubanduspartner) vahetas välja Nõukogude Liit, kellelt Kuuba sai päris ohtralt arenguabi, nii rahas kui inimressursides. Just N. Liidu spetsialistid on aidanud Kuubal luua meditsiinisisüsteemi, mida loetakse siiani maailma parimaks. Samuti kasvas jõudsalt kuubalaste elatustase.

1990-ndail aastail, mil lagunes N. Liit ja toimusid ümberkorraldused Ida-Euroopas, jäi Castro tõsisesse isolatsiooni, majanduslik olukord riigis halvenes ja 1993 toimus järjekordne massiline kuubalaste lahkumine riigist. Tänu sellele ilmutas Castro reformides suuremat paindlikkust ja 1995 lubati tähtsatesse äri- ja tööstussektorites välisomand. 90-ndate lõpus külastas Kuubat USA Esindajatekoja delegatsioon ning 1998 kutsus Castro külla paavsti – Johannes Paulus II. Kuigi üks teine paavst, Johannes XXIII, oli ta 1962. aastal kirikuvande alla pannud. 2006 halvenes Fideli tervis sedavõrd, et ta andis Kuuba juhtimise oma venna Raúlile kätte ja 2008. aasta veebruaris teatas, et ei naase enam riigijuhi

ning armee ülemjuhataja kohale. Riiginõukogu valis Raúl Castro uueks presidentiks.

Mida veel võiks selle fenomenalse mälu, kõigutamatu vapruste ja vapustava oraatori võimega mehe kohta lisada? Vast seda, et ta ei ole, vaatamata tervisehädaole, oma 85 aastaga ei vanaks ega nõdraks jäänud, vaid peab aadressil [twitter.com/reflexionfidel](http://twitter.com/reflexionfidel) äärmiselt aktiivselt blogi, kus teeb iga päev hulgaliselt postitusi ja kommentaare.

Või seda, et Fidel Castro on Guinnessi rekordite raamatus kui oraator, kes pidas ÜRO-s 1960. aastal nelja ja pooltunnise kõne, Reutersi agentuuri andmetel pidas ta aga oma pikima kõne Kuuba KP kongressil 1986. aastal, mis olla kestnud 7 tundi ja 10 minutit.

Või seda, et tema õde Juanita Castro, kes oli Ameerika Luure Keskgentuuri agent, põgenes Kuubalt 1964.

Huvipakkuv on muide ka fakt, et tuntud ameerika kinorežissöör Oliver Stone väntas Kuubal 2003. aastal filmi „Komandante“, mis tunnustati propagandistlikuks ja keelati Ameerikas ära. Stone sõitis uuesti Kuubale, et uurida, mis siis ikkagi toimub Vabaduse saarel inimõigustega. Ameerika võimud väänasid filmi „Fideli otsides“ võttegrupile trahvi „Kuuba-vastase majandusembargo rikkumise eest“. Niipalju siis sõnavabadusest Ameerikas.

Ivari Vee

## Tuntud inimesed tagasivaatepeeglis // osa

ENDEL RIHVK  
kolumnist

**Šarmantsed ja soliidsed daamid - Margarita Voites ja Ingrid Rüütel**

**2010. aasta lõpul ilmusid peaaegu üheaegselt raamat ooperiprimadonnalt Margarita Voiteselt („Imet tabades“) ja rahvaluuleteadlaselt Ingrid Rüütliilt („Muutudes endaks jääda“). Nende kõrvutamine võib tunduda esialgu meelevaldne, kuid ometi leidub mõlema auväärta daami elus mõndagi ühist.**

Margarita Voites sündis Nõukogude Venemaal kõrge sõjaväelase tütre ja Ingrid Rüütli isa Neeme Ruus oli tuntud juunikommunist, kuigi tütre sõnutsi maailmavaatelt pigem sotsiaaldemokraat. Edasises elus oleks mõlemal naisel olnud võimalusi oma perekonda ära kasutades karjääri teha, sest Margarita isa Arthur Richard Lombak töötas Tartu Ülikooli marksismi-leninismi kateedris ja Ingridi abikaasa Arnold Rüütel saavutas kiiresti Eesti NSV-s mõjuka positsiooni. Ometi ei läinud kumbki liht-

samat teed.

Margarita Voites sai ülikoolis õppides ja isetegevusest osa võttes teadlikuks oma erakordsest häälest ning asus sihikindlalt seda edasi arendama. Juba konservatooriumis õppides kutsuti teda Estonia teatrisse üksikuid solistirole mängima ja peale lõpetamist sai Estoniast veerand sajandiks tema koduteater. Raamatus kirjeldab Margarita üsna põhjalikult loomingulist õhkkonda, mis toona selles teatris valitses.

Mööda ei minda ka konkurentsist Anu Kaaluga esikoloratuursoprani tiitli pärast, kuid selle juures ei kasutata kusagil rivaali halvustavat tooni ja tunnistatakse, et konkurent tuleb loominguliste inimeste puhul isegi kasuks – ei lase neil loorberitele puhkama jääda ja sunib end pidevalt täiustama.

Ingrid Rüütli meelisalaks kujunes eesti rahva ja sugulasrahvaste etnoloogia. Ta osales juba üliõpilasena ja hiljem teadurina kümnetel ekspeditsioonidel, kirjutades üles ja lindistades ehedaid rahvakultuuri ilminguid: pärimusi, muistendeid, rahvaluulet, rahvalaule, rahvatantse jms. Neid läbi töötades ja analüüsides on ta aastakümnete jooksul aval-

danud sadu teaduslikke publikatsioone ja sellega andnud kaaluka panuse meie rahvuslikku etnoloogiasse. Paljud neist rahvaluulematerjalidest ja teaduslikest kirjutistest ongi avaldatud samade kaante vahel, mis teeb raamatust üsna tüseda köite. See on tänuväärne teabeallikas neile noortele, kas täna ja homme koostavad bakalaureuse- või magistratõid rahvaluule ja etnoloogia erialal.

Mõlemat raamatut iseloomustab see, et suhteliselt vähe on juttu mina-tegelaste isiklikust elust. Mõlema arvates on nende tehtud töö palju olulisem kui eraelulised seigad oma emotsioonidega. Nii on Ingrid Rüütel oma elukäiku kirjeldanud napil poolesajal leheküljel. Mõistagi muudab see raamatud mõnevõrra üheplaaniliseks, kuid lugejal tuleb autorite valikuid aktsepteerida.

**Tähed telekraanilt – Toomas Uba ja Urmas Ott**

**Eesti Televisiooni enam kui poolesaja-aastasest ajaloost on seal töötanud ja publikumagnetiks kujunenud kolm esimese suurusjärgu tähte.**

**Vanim neist, Valdo Pant, väärrib kindlasti oma raamatut, mida seni veel ilmunud pole. Seevastu kaks ülejäänut – Toomas Uba ja Urmas Ott – olid üheaegselt ETV-s oma kuulsuse tipul ja raiuti peaaegu üheaegselt ka raamatusse.**

Kui ilmus Marii Karelli jt kirjutatud ja kirjastatud raamat „Urmas Ott. Teletähe lugu“, ei kiirustanud ma seda lugema. Põhjusi oli kaks. Esimeseks – antireklaam. Vahetult pärast raamatu ilmumist süüdistas Enno Tammer telesaates „Vabariigi kodanikud“ Marii Karelli otsesõnu selles, et kõnealune raamat on haltuura, kuna olevat koostatud kiirustades ja ülepeakaela.

Teine põhjus oli subjektiivsem. Kuigi tunnistasin Urmas Otti karismat ja professionaalsust omas žanris, ei kuulunud ta mu lemmikute hulka. Nagu ka mõnele teisele, ei meeldinud mulle Oti liigne enesekeskus ja oma mina eksponeerimine saatekülalise arvel. Kõige krooniks ei meeldinud mulle ETV juhtkonna valikuline suhtumine siis, kui Urmas Ott ja Kustas Kikerpuu lahkusid igaviku teele peaaegu

üheaegselt. Oti puhul avati telemaajas kaastundeavalduste raamat ja uudistesaares demonstreeriti, kuidas president sinna sissekande tegi, kuid Kikerpuu puhul piirdui vaid põgusa järelehüüdega.

Kui raamat Otist mulle lõpuks kätte sattus ja ma selle läbi lugesin, olin üllatunud. Selgus, et kriitikat raamatu aadressil võib pidada pelgalt konkurendi kadeduseks. Raamatus on igati objektiivselt kujutatud Urmas kui üksildast hunti, kes ainult omaenda ettevõtlikkusele toetudes voolis endast nimeka telereporterit, kelle tööst oldi tipphetkel vaimustatud kogu Nõukogude Liidus.

Sarnaselt Urmas Otile oli oma elukutse fanaatik ka Toomas Uba. Ta arendas ETV-s välja professionaalse sporditoimetuse, olles samaaegselt juhtiv reporter paljudel suurvõistlustel. Nagu Ottil, nii oli ka Ubal tuliste toetajate kõrval mahategijaid. Mõnele ei meeldinud Toomase liigne emotsionaalsus reportaažide ajal, teisele vahel sisse lipsanud keelevääratused. Enamik spordisõpradest sai aga Uba kaudu kaugel peetud spordisündmustest elamuse, mida ei unustata elu lõpuni.

Kui lähenes Toomas Uba 10. surma-aastapäev, panid Gunnar Press ja Voldemar Lindström kokku mälestusteraamatu „Uba. Toomas Uba“, kus ligi 70 inimest räägib oma kokkupuudetest ja muljetest temaga seoses. See pole küll traditsiooniline elulooraamat, kuid annab siiski hea ülevaate Toomasest kui töönarkomaanist, kes oli valmis reportaaži või intervjuud tegema kasvõi saunalaval.

Raamatuid Urmas Otist ja Toomas Ubast ühendab harukordne detail. Raamatus Ubast iseloomustab oma kolleegi 2003. aastal kirja pandud sõnadega ka Ott. See on läbinisti positiivne ja tunnustav ning kriitiline nende suhtes, kes Toomasele mõnikord kaikaid kodaraisse püüdsid loopida. Selline suhtumine ametivannasse, kellega mõnes mõttes publiku poolehoiu pärast võisteldi, tõstab kindlasti ka Urmase enda reitingut lugejate silmis.

...jätkub

Vt ka 3. augusti Kesknädal – raamatud Urmas Alenderist ja Raimond Valgest.